

הישיבה המאתיים ושמונה (ר"ח)

ביום ג' בטבת התשנ"ג (27 בדצמבר 1992), בשעה 10.30 לפנה"צ, במלון מגדל הכנסת בירושלים.

הנוכחים: החברים א' אבנר, ש' אברמסון, מ' אזר, ש' אירמאי, א' אלדר, י' בלאו (יו"ר), ז' בן-חיים, מ' בר-אשר, ג' גולדנברג, ד' טנא, י' יהלום, י' ייבין, א' מגד, ש' מורג, א' פורת, גב"ע צרפתי, מ"צ קדרי וי' רצהבי;
החברים-היועצים הגב' ש' בהט וה"ה י' בן-טולילה, א' חזן, י' מנצור, ר' סיוון, י' פליקס וא' שמעוני;
המנהל הכללי, הא' נ' אפרתי; עובדי האקדמיה הגב' י' הבר והא' ג' בירנבאום;
הא' נ' צתרי, יו"ר הוועדה למונחי המיקרוביולוגיה.

- א. מונחי המיקרוביולוגיה
- ב. אישור מילונים במליאה (דיון עקרוני בנוהל)
- ג. מונחים מתחומים שונים
- ד. מילים בשימוש כללי

א.

הא' בלאו: הוועדה למונחי המיקרוביולוגיה השלימה את הדיון במילון, והיא מגישה את רשימת המונחים לאישור המליאה. פרופ' אירמאי לא יכול היה להשתתף בישיבת ועד המינוח, והוא הודיעני שמצא כמה ניגודים בין החלטות קודמות של האקדמיה ובין רשימת המונחים הזאת. הסכמנו אפוא שהערותיו של הא' אירמאי ייבדקו בוועדת המיקרוביולוגיה. המליאה מתבקשת אפוא לאשר באופן כללי את מונחי המיקרוביולוגיה, בידיעה שכמה מהם יעלו לדיון חוזר בוועדה על ידי פרופ' אירמאי. החומר נמצא בידיכם, ואשמח לשמוע את הערותיכם.

הא' אירמאי: רציתי לציין שנהגתי מאוד מעבודת הוועדה ומן המונחים שהוצעו בה. כל המונחים בתחום המיקרוביולוגיה יפים ביותר, והוועדה, שפעלה תקופה ארוכה, ראויה לשבח.

ההערות שיש לי להעיר עוסקות כולן בניגודים בין החלטות הוועדה להחלטות קודמות.

הא' בלאו: מונח אחד מן המונחים הועבר לדיון במליאה, והוא מוזכר בסעיף מס' 2 בסדר היום:

דָּכָאָן / דְּכָאָן - repressor

הוועדה למונחי המיקרוביולוגיה מבקשת לאשר את המונח דְּכָאָן בדגש בכ"ף. אנשי המקצוע בוועדה ציינו שהמונח העברי דְּכָאָן ובן זוגו מְשָׁרָן (inducer) חודשו לפני שלושים שנה ונקלטו היטב בקרב העוסקים במדעי החיים. בישיבת הוועד המשותף (ועד המינוח וועד הדקדוק) הוחלט להעביר את המונח לדיון במליאה, תוך המלצה על קבלת המונח דְּכָאָן בדגש בכ"ף.

פרופ' צתרי, התואיל להסביר לנו במה מדובר?

הא' צתרי: במערכות הבקרה הביולוגיות התגלו מנגנונים הפועלים זה כנגד זה; מנגנון אחד משרה יצירה של אנזים ומנגנון אחר מונע את יצירתו. המנגנון האחד נקרא מנגנון השראה (אינדוקציה בלעז), ועל כן גורם האינדוקציה נקרא מְשָׁרָן. כך התקבל אצלנו זה שנים. כנגד זה, לאותה מולקולה אשר מדכאת את ההתבטאות של הגֵן, התקבל אצלנו בשימוש המונח דְּכָאָן (repressor). אלא שהעירו לנו אנשי הלשון שהדגש באות כ"ף אינו מתאים לכללי האקדמיה, והוצע לנו לבחור במונח דְּכָאָן בכ"ף רפה או במונח דְּכָאָן.

הא' בלאו: תודה רבה. עומדים לפנינו אפוא שני מונחים מנוגדים זה לזה, מְשָׁרָן ודְּכָאָן. רק צלצולם דומה אבל משקלם איננו שווה – משרן הוא מהשורש ש-ר-י במשקל מְפַעֵלָן, ואילו דכאן הוא במשקל פְּעֵלָן.

כפי שאתם זוכרים בוודאי, החליטה האקדמיה בשנת התשל"ט (ישיבה קל"ט) שהמשקל היסודי הוא פְּעֵלָן בלא דגש ב-ע' הפועל. אבל מכיוון שיש כמה מילים שגורות שיש בהן דגש בע' הפועל (כגון קְבֵלָן, תְּבֵלָן) – בכולן כמובן ע' הפועל מן האותיות בכ"ף שהדגש מורגש בהן – הוחלט לקיים באותן המילים את הדגש

בעניין repressor עומדות לפנינו שלוש אפשרויות: אפשר לברוח מן המערכה ולהשתמש במשקל אחר, דְּכָאָי. החיסרון בהצעה הזאת הוא שנאבד את ההקבלה הצלילית הקיימת בין משרן לבין דכאן. האפשרות השנייה היא לבחור בצורה דְּכָאָן בדגש, על דרך קְבֵלָן ותְּבֵלָן. החיסרון בדרך הזאת הוא שאנחנו בוחרים במילה שאיננה מקובלת בציבור, ומגדילים במו ידינו את רשימת היוצאים מן הכלל. האפשרות השלישית היא להחליט על דְּכָאָן בכ"ף רפה; והחיסרון בהצעה הוא שהמשתמשים במילה – אותו מיעוט קטן של אנשים המשתמש בה – אומרים דְּכָאָן בכ"ף דגושה.

ובכן, יש שלוש אפשרויות ובכל אחת יש יתרון ויש חיסרון. עלינו לבחור באחת הצורות האלה.

הא' פורת: צריך להתחשב באנשי המקצוע. אם מקובל אצלם שנים לומר דְּכָאָן, לא יהיה אסון אם נתיר את המילה הזאת.

הא' רצהבי: דְּכָאן מתקשר בתודעה למילה דְּה. הצורה דְּכָאן מפיגה מעט את הקָשֶׁר הזה, וזה חשוב.

הא' אנר: כדאי שנקבע כלל, שכאשר ע' הפועל היא מאותיות בכ"פ שהן דגושות בצורת הפועל, הדגש הזה יישמר גם במשקל פעלן.

הא' בלאו: זה בדיוק הדבר שאיננו רוצים בו. איננו רוצים לקיים דקדוק שיש בו חוקים מיוחדים לאותיות בכ"פ וחוקים מיוחדים לכל ההגאים האחרים!

הא' בן-חיים: השאלה היא למה אנחנו שואפים: האם אנו עוסקים בדקדוק ומשתדלים לקיים את הדקדוק המקראי, או שפורצים את הגדר ומרבים ביוצאים מן הכלל. ריבוי של יוצאים מן הכלל עלול לגרום לכך שלא יהיה כלל. מילים שכבר השתגרו התרנו לקיים, אבל מדוע ליצור לכתחילה מילה שאינה מתאימה לדקדוק? תפקידנו כאן במליאה לתת את דעתנו על כלל הלשון ועל השאלה מה יהיה הכלל בספרי הדקדוק בעוד שנים אחדות. עניין ההקבלה בין משרן לדכאן איננו שיקול חשוב. חשוב יותר לשמור על האחדות הדקדוקית בלשון.

לדעתי יש מקום לדיון כללי עקרוני בשאלת דיגוש אותיות בגדכפ"ת בעברית. צריך לרכז את כל החומר ולדון בו בצורה מקיפה. אפשר לשקול אפילו להתיר במקרים מסוימים הגייה דגושה או רפויה לפי רצון הדובר, כפי שבוטלה ההגייה הכפולה של ג"ד. אבל שאלה כזאת צריכה להידון בוועדת הדקדוק מתוך שיקול לשוני כולל.

הא' בלאו: שאלת דכאן כבר נדונה בוועדת הדקדוק. אני רוצה להעיר, שדווקא אם נחליט על דְּכָאן תהיה בכך הפרדה בין בכ"פ ובין שאר אותיות בג"ד כפ"ת.

הא' גולדנברג: ההחלטה העקרונית על משקל קְטֶלֶן הייתה אפשרית רק משום שבחרנו בשורש לדוגמה ק-ט-ל. למעשה המשקל הוא an - - a , ויש בו שתי תנועות a ובסופו גו"ן. יש מילים במשקל הזה שהיסוד השני בהם הוא עיצור פשוט, כגון לְמָדֶן, ויש מילים שהיסוד השני הוא צרור, כגון קְטֶטֶן. הצורה קְטֶטֶר והצורה דְּכָא הן בעיניי צורות זהות מבחינה דקדוקית.

רוב המילים במשקל קטלן מורכבות מעיצורים שהם ניטרליים מבחינת המבטא. רצינו שיהיה כלל לניקודן - ולצורך זה בעצם נקבע אז הכלל. ואז נתקלנו בשאלה מה עושים במקרים שהמשקל איננו זהה, שהרי יש משקל קְבֶן ויש משקל קְבֶלֶן. הניסוח שקיבלנו בא מתוך הצורך לקבוע כללי ניקוד מעשיים שאינם מסתבכים בשיקולים שהם מחוץ לתחום המעשה ונכנסים לתחום ההלכה. אבל הניסוח טומן בחובו תסבוכת וקושי בכל מקרה של בכ"פ במקום השני או במקום השלישי. יכול להיות שהפתרון הוא באמת לא לראות בכל צורות קטלן משקל אחד אלא שניים, שהרי גם הניסוח "משקל קטלן" לא היה אפשרי לו בחרנו שורש אחר לדוגמה.

בכל זאת נדמה לי שאי אפשר להתחמק מן השאלה העקרונית מאחר שיש מילים כאלה שהיסוד השני בהן הוא צרור, בין שנוצר מתוך מכפל, בין שהוא צרור שקיים בעיקרו בשורשים מרובעים.

הא' קדרי: אפשר שנחליט עכשיו בשאלה המיוחדת הזאת. אפשר לקבוע כי שם המסתיים ב־an והדובר מרגיש שיש לו זיקה לפועל או לשם אחר מבניין שהעיצור האמצעי שלו מוכפל, יוכפל גם בו העיצור האמצעי. כל אחד מרגיש שדכאן קשור בפועל דְכָא, ולכן יהגה דְכָאָן.

הא' בלאו: לפני שנמשיך בוויכוח, הרשו לי להזכיר לכם שהחלטתנו הייתה מנוגדת לכך. החלטנו בזמנו לנתק את הקשר בין בניין פיעל לבין משקל פעלן. המשקל איננו נגזר מבניין כלשהו, ואין הבדל בין פעלן הקשור בפיעל ופעלן הקשור בבניין קל. כמובן, כשהתרנו לדגש את היוצאים מן הכלל – ממילא יצרנו משקל אשר לפי המבטא הקלסי הוא מקביל למשקל קְנָטְרָן, כי הבי"ת של קְנָלָן חייבת להיות כפולה. ממילא ברור שבהחלטה הזאת יצרנו שני מבנים צורניים שונים. זהו הרקע לדיון, ונדמה לי שדינו ככולות בקשר לזה, אין אנחנו יכולים לשנות החלטה שנתקבלה לפני זמן קצר למדי. אין אנחנו יכולים להפוך את ההחלטה על פיה ולחזור למשקל פעלן הגזור מפיעל, ומשקל פעלן הגזור מבניין קל.

הא' אברמסון: האקדמיה קבעה לומר סְכָסַד בבי"ת רפה, על פי חוקי הדקדוק, אף על פי שידעה שרוב הדוברים יבטאו סְכָסַד בדגש. אין אנו מפחדים מזה. נקבע גם כאן דְכָאָן לפי שיטת האקדמיה, ואם ירצה מישהו לבטא דְכָאָן אין זה אסון.

הא' מורג: אינני חושב שאי אפשר לחזור מהחלטה שנתקבלה. קביעה המבוססת על הקשר בין המשקל ובין בנייני הפועל עדיפה במקרים מסוימים, והיא גם תשמור את יחסי השכיחות בלשון. זאת הערתי הראשונה.

הערה שנייה, לצד הפונטי של המילה: הצורה דְכָאָן ודאי תבוטא דְכָן, והשקיפות בינה ובין השורש תיפגע. בְדְכָאָן השקיפות תהיה חזקה יותר.

הערה שלישית, להצעתו של הא' בן-חיים הדוגלת בכך שלא תהיה הומוגניות מוחלטת בלשון: אפשר לפעמים לאשר שתי צורות; אפילו באנגלית יש צורות מקובלות שאפשר להגות אותן בשתי דרכים שונות.

אינני חושב שמותר לנו לעקור את הקשר בין הבניין לבין הצורה עצמה. אם אנחנו מוצאים עוד יוצא מן הכלל ועוד אחד, נגיע למצב שאולי בעוד שנתיים שלוש נבוא לדון מחדש בשאלת היחס בין משקל פעלן לבניינים.

הא' בלאו: יש כאן נקודה עקרונית: שני המבטאים של משקל פעלן (קִבְּלָן וקִבְּרָן) הם עובדות שלאחר מעשה, ואילו כאן אנחנו מציעים להחליט על מבטא דגוש לפני המעשה, מלכתחילה. המילה דכאן עדיין לא יצאה לשוק. משתמשים בה רק מומחים.

הא' מורג: אבל זה השוק שלהם, אין למילה שוק אחר.

הא' צתרי: לא התכוונתי להתערב בדיון, אבל אני מתקומם על היחס לציבור שמשתמש במונחים האלה. אין זה ציבור קטן, זהו ציבור הרבה יותר גדול מאשר הציבור שעוסק בלשון העברית, למשל...

הא' בלאו: זאת אומרת שמדובר במקרוביולוגיה ולא במיקרוביולוגיה...

הא' צתרי: כן, אילו עזרתם לנו למצוא קידומת עברית במקום מיקרו, זה היה עוזר לנו מאוד מאוד...

אשר למונח דכאן. אין מדובר במונח שהוועדה סנתזה והיא באה ומציעה להפיץ אותו בין המשתמשים – המונח דְּכָאן משמש כבר הרבה שנים אצל ציבור גדול של משתמשים. השאלה בעצם היא אם לקיים את המונח הזה או לבוא ולומר לציבור המשתמשים שהמונח הזה פסול מנקודת ראותה של האקדמיה וצריך להחליף אותו במונח אחר (דְּכָאן או דְּכָא). אשר להצעה שיכתבו דְּכָאן ויבטאו דְּכָאן, וזה מה שיקרה בלי ספק; אם זה פתרון – אנחנו לא נתנגד.

הא' בן-חיים: המונח מְשָׁרְן בנוי על יסוד הבינוני בתוספת הצורן an. גזירת צורות בדרך הזאת מקובלת בעברית. מן הבינוני מְשָׁמֵד אפשר לגזור מְשָׁמֵדָן, מְשָׁמֵעַ – מְשָׁמֵעָן, וכדומה. אני רוצה לשאול את אנשי המקצוע – האם יקשה עליהם לומר מְדָכָאן? הצורה הזאת גזורה במישרין מצורת הבינוני ואין בה בעיה דקדוקית.

הא' חזן: אין ספק שאנחנו צריכים להתחשב בכלל שקבענו בעת הדיון על משקל פְּעַלָן, אבל לצד הכלל יש רשימה של יוצאים מן הכלל ובה מילים שנהגו בציבור כמו קִבְּצָן וקִבְּלָן. מן הדיון היום למדנו, שכאשר התקבל הכלל באקדמיה, הייתה עוד מילה שהאקדמיה לא הייתה מודעת לה: לצד קִבְּצָן, תְּבַלָן וקִבְּלָן הייתה המילה דְּכָאן, וציבור גדול למדי העוסק במיקרוביולוגיה השתמש בה. המילה הזאת הייתה צריכה להיכלל כבר אז ברשימת היוצאים מן הכלל.

לאנשי המיקרוביולוגיה יהיה קשה מאוד לשנות את המילה דְּכָאן לאחר שנים רבות של שימוש. אילו היו מחדשים את המילה, הרי הצעתו של הא' בן-חיים היא הצעה מצוינת, לומר מְדָכָאן כדי להקביל למְשָׁרְן. אבל אין זה חידוש אלא מילה מצויה, ועלינו לתקן את רשימת היוצאים מן הכלל ולהוסיף לה את דְּכָאן.

הא' בלאו: רבותיי, נצביע עכשיו על ארבע המילים: דְּכָאָן, דְּכָאָן, דְּכָאָן, דְּכָאָן ומְדַכָּאָן. מותר להצביע על יותר מהצעה אחת, ואחר כך נכריע בין שתי ההצעות אשר יקבלו את מספר הקולות הגדול ביותר.

הא' בר-אשר: עם כל הכבוד לפרופ' בן חיים, המילה מְדַכָּאָן לא עמדה לפני הוועדה.

הא' בלאו: בכל זאת נצביע גם עליה.

הצבעה

בעד דְּכָאָן - 17

בעד מְדַכָּאָן - 3

בעד דְּכָאָן לא הצביע איש.

בעד דְּכָאָן לא הצביע איש.

הא' בלאו: לאור תוצאות ההצבעה אין צורך בהצבעה נוספת.

התקבל המונח "דְּכָאָן".

הא' בלאו: עכשיו אנחנו צריכים להצביע ולאשר את המילון למונחי המיקרוביולוגיה, בידיעה שהא' אירמאי יביא לפני הוועדה כמה מונחים המנוגדים להחלטות קודמות של האקדמיה.

הא' פליקס: הוועדה למונחי הביולוגיה, שאני חבר בה, טרם גמרה את עבודתה, אבל אנחנו קרובים להשלמת העבודה. יש כמה וכמה מונחים משותפים לביולוגיה ולמיקרוביולוגיה. אולי אפשר לעכב את אישור המונחים האלה עד ששתי הוועדות יישבו ביחד וישוו את החלטותיהן.

הא' בלאו: שתי הוועדות כבר נפגשו פעם ודנו במקצת המונחים.

המילון למונחי המיקרוביולוגיה אושר. (מקצת המונחים אושרו בישיבה ר"ג, ראה עמ' 163.)

ב.

הא' בלאו: אנחנו צריכים לאשר שני מילונים נוספים, המילון למונחי פיזיקה מודרנית והמילון למונחי הנדסה סביבתית. המילונים האלה הובאו בפני הוועד המשותף (ועד המינוח וועד הדקדוק). כזכור, המליאה האצילה מסמכויותיה לוועד המשותף, ורק מונחים שנתגלו בהם קשיים מיוחדים או שבא עליהם ערעור מובאים לפני המליאה.

הא' אירמאי: לשכת חיפה נוהגת לשלוח למוזכירות המדעית בירושלים עותק אחד מכל מילון העומד לדיון. המוזכירות הודיעה לחברי האקדמיה שעותק אחד נמצא בבית האקדמיה וכל מי שמעוניין בכך יכול לעיין בו. ההסדר הזה נתקבל מכיוון שאין לנו לא תקציב ולא אפשרות טכנית לשלוח לכל חברי האקדמיה מילונים בני 150–200 עמודים.

כדי להביא לידיעת כל חברי האקדמיה את החידושים ושינויי הקביעה, אנחנו מלקטים מכל מילון את החידושים המוצעים בו ועורכים רשימה מצומצמת שלהם. הרשימה הזאת נשלחת לחברים ודנים בה ביסודיות בוועד המינוח. הגופים של האקדמיה אינם דנים בצירופי מילים שאין בהם חידוש או שינוי. רוב המונחים במילונים המקצועיים הם צירופים הדרושים לאנשי המקצוע, והם נדונים מבחינה מקצועית ולשונית בוועדות המקצועיות. בכל ועדה יש לפחות שני חברים מן האקדמיה.

הא' בן-חיים: אני מוכרח לומר שיש פה שאלה עקרונית חשובה ביותר. המליאה היא האחראית לכל חידוש בלשון, ואנחנו מתבקשים לאשר פה מילון בלי שהייתה לחברים אפשרות לראות אותו. לא די באדם אחד או שניים, המליאה כמליאה לא ראתה את החומר. אפשר ללכת בדרך אחרת: לסמן במילון בכוכב את המונחים שהובאו לפני המליאה והיא החליטה עליהם, וכל שאר המונחים לא יהיו באחריות האקדמיה.

הא' בלאו: אני רוצה לחזור ולהסביר את התהליך. המילונים האלה נדונו בוועד המשותף, ואחר כך הודיעו לחברי האקדמיה שהמילונים מונחים באקדמיה והם יכולים לעיין בהם. התהליך מקביל לזה שעבר המילון למיקרוביולוגיה שאישרנו כרגע. כל המילונים הועמדו לרשות החברים, אלא שהמילון למיקרוביולוגיה נשלח אליהם בדואר ואילו המילונים האלה עומדים לעיונם בבית האקדמיה.

המליאה צריכה להחליט מה רצונה: הצעתו של הא' בן-חיים היא שגם במקרה שהפצת החומר גורמת להוצאות מרובות הוא יישלח לכל אחד מן החברים הביתה; האפשרות השנייה היא לנהוג בדרך שנהגנו. הבה נצביע ונכריע בשאלה הזאת.

הא' מגד: האם נשלחה לחברים הודעה שהמילונים עומדים לעיונם?

הא' בלאו: כן, היה חוזר. לא היה תור גדול באקדמיה לקריאת המילונים...

הא' חזן: יש אפשרות שלישית: לשלוח את החומר לחברים המבקשים זאת במפורש. ועוד הצעה: כדאי לא להסתפק בהודעה בכתב, ולהודיע גם בישיבות המליאה שהמילונים עומדים לעיון החברים.

הא' בלאו: אני מקבל את ההצעות האלה.

הא' טנא: אני מציע שהחברים יקבלו הודעה שהמילון יעמוד בבית האקדמיה פרק זמן קצוב. אם כמחצית חברי האקדמיה באו לראות אותו, אפשר יהיה להביאו לאישור המליאה.

הא' בלאו: התקווה שיותר משניים שלושה אנשים יבואו לעיין במילון נראית לי מופרזת...

הא' טנא: אם החברים ידעו שעד תאריך מסוים המילון נמצא שם ויש צורך שמחצית החברים יעינו בו, אפשר שיעשו את המאמץ הנדרש. כך תוכל להתקיים הצבעה תקינה וסבירה, ויהיה בכך גם חיסכון בהוצאות.

הא' בלאו: כדי לעצב את נוהל אישור המילונים, אני מודיע שאנחנו מקבלים את הצעתו של מר חזן. על כל מילון העומד לאישור המליאה נודיע באחת הישיבות שלפני אישור המילון. נוסף לזה נשלח חוזר אל החברים ונשאל מי מעוניין שהמילונים יישלחו אליו לעיון. לאחר שנקבל את הערותיהם של החברים שעיינו במילון נוכל להביאו לדיון במליאה ולאישורה. אני מקווה שהנוהל הזה יהיה מכובד ויעיל.

הא' בראשר: אני חושב שבנושא הזה התגלתה אחת הבעיות הקשות של האקדמיה, והיא מבול המינוח המגיע אלינו מן הצפון, מלשכת חיפה. המילונים שלפנינו כוללים אלפי מונחים. מניסיוני באקדמיה ב־15 השנים האחרונות אני יודע שכאשר הרשימות גדולות, לבם של רוב האנשים גם בהן. התוצאה היא שהאקדמיה מאשרת מונחים רבים מבלי שעיינו בהם כראוי, ולעתים אני חש שאין אנו ממלאים את תפקידנו כראוי. אפשר לפחות ללמוד לקח להבא. הוועדות צריכות לשלוח את החומר חלקים חלקים, כדי שהעיון יוכל להיות יעיל.

הא' אירמאי: אין לנו אפשרות טכנית לשלוח את החומר הדרוש, לא מבחינה כספית ולא מבחינת כוח האדם. האקדמיה קיצצה את התקנים שלנו עד החצי. אין לנו מחשבים משוכללים כמו באקדמיה בירושלים. האקדמיה לא העמידה לרשותנו מחשב, ורק הטכניון עשה זאת. אנו עובדים כמיטב יכולתנו, אך לא נוכל לעשות זאת.

ג.

הא' בלאו: ועד המינוח דן בכמה מונחים בודדים, בעקבות פניות בנושאים שונים שאי אפשר להפנותם לאחת הוועדות המקצועיות. המונחים נדונו גם בוועד המשותף, ורשימתם באה בסעיף מס' 1 בהודעה למליאה:

1. accent aigu (כגון é, á) - אֶזְלָה
2. accent grave (כגון è, à) - קְזָמָה

3. accent circonflexe (כגון ô, ê, â) – גֶּג (כך במונחי המתמטיקה)
4. תְּרָשִׁים מְצוּב – statechart
5. מְצוּב
6. סִבְסָד בְּלֹא דִגֵּשׁ בְּבִי"ת
7. תְּדַמִּית image (במונחי הפסיכולוגיה)
8. שְׁפַע [של צורנים אטומיים] – abundance (of atomic species)
9. תְּקַשְׁרֵת מִמְחַשֶּׁבֶת telematic [נדחו ההצעות: תְּקַשׁוּב, תְּקַשְׁבֵּת]

הא' בלאו: שלושת המונחים הראשונים נוגעים לאקצנטים. שני מונחים צוינו בשמות של שניים מטעמי המקרא, ואילו את השלישי, שאין כצורתו בין טעמי המקרא, הוצע לכנות גג, כפי שנקבע גם במונחי המתמטיקה.

הא' צרפתי: המונחים אזלה וקדמה הם משונים מאוד. הם מונחים עבריים טיפוסיים. תאר לעצמך מורה לצרפתית שעומד בכיתה, מסביר את הדקדוק הצרפתי ומשתמש במונחים האלה... אלה הם שני עולמות שונים ומנותקים.

הא' בלאו: ואם מלמדים יוונית ואומרים *acutus* ו-*gravis* זה בסדר? גם שם לוקחים את המונחים הלטיניים.

הא' אברמסון: המונח גג הוא קצת משונה בארץ, משום שרוב הגגות הם שטוחים. ומכל מקום, במקורות יש הבדל מוחלט בין המשטח הישר לבין מה שבונים על גבי המשטח הזה. מה שנמצא על גבי המשטח נקרא בגמרא חיטורת, והפועל הוא חָטוּר. על האות ח"ת למשל יש גג, והוא ישר, ועל גבי הגג יש בליטה הנקראת חיטורת. אינני יודע אם אנשי הוועדה הכירו את חיטורת שבמקורות. על כל פנים, אני מבקש שיהיה מוזכר שבמקורות גג הוא שטוח, ומה שנמצא על הגג נקרא חיטורת והפועל הוא חטור.

הא' אירמאי: המונח גג אינו מובא כאן לאישור המליאה. זה מונח שכבר אושר לפני שמונה שנים, לאחר שנדון בוועד המינוח ובוועד המשותף. הוא הובא כאן רק לידיעה לצד שני המונחים האחרים.

הא' בלאו: מה משמעותו של הסימן הזה?

הא' אירמאי: זה סימן מתמטי. כל אות אפשר לסמן בעשרה מיני סימנים, ולכל סימן יש שם. שמים חץ למעלה, שמים חץ למטה, שמים סימן בצורת גג, וכולם סמלים מתמטיים. מקובל בכל השפות לתת להם שם אחד, בין שהם באים בכתב של אותה הלשון, כגון צרפתית או איטלקית, ובין שהם משמשים רק כסמל מתמטי. השם גג משמש כבר שלושים שנה, אושר עם מונחי המתמטיקה, ואיש לא ערער עליו.

הא' מגד: אני משתומם: למה לנו מונחים עבריים ל-*accent grave*? למה זה נחוץ לנו? הרי זה מופיע רק בצרפתית ובלימודי צרפתית?

הא' אירמאי: מכון התקנים הישראלי חייב להוציא תקן של שמות כל הסימנים והקווים שמופיעים במקלדת. על פי החוק, כל דבר שמכון התקנים מפרסם צריך להתפרסם בשמו העברי. בתקן הישראלי אי אפשר לסמן את הסימן בתנועת יד, ועל כן יש לקבוע לו שם. בתקן מוזכרים: סימן קריאה, סימן שאלה, סימן שווה וגדול וקטן – לכל אחד יש שם. נותרו עוד שני מונחים שעדיין לא נקבע שםם באקדמיה, והם המובאים עתה לפנינו.

הא' קדרי: המונח העברי אינו חייב להיות בן מילה אחת, הרי גם השם הלועזי הוא מורכב. שני הסימנים הם כעין מתג, אלא שהוא מסומן מעל המילה, והוא מתג עילי. התוספת המבחינה יכולה להיקבע לפי משמעותם של הסימנים או לפי כיוונם. למתג היורד מימין לשמאל נקרא מתג עילי ימני ולזה היורד שמאלה נקרא מתג עילי שמאלי.

הא' גולדנברג: כיוון שהמונחים האלה הם חלק מסימני המקלדת, היה רצוי שנקבל מידע על כמה סימנים אחרים. אינני יודע, למשל, איך מסמנים את האמפרסנד או איך מסמנים את כל הקישוטים האחרים. גם לצורכי מכון התקנים, האומנם אי אפשר לסמן את הסימנים על-ידי צורתם ולא על ידי שמותיהם? סימנים יכולים להיווסף כהנה וכהנה. הסימנים מסקרנים אותי מבחינה מילונית. במילונות הצרפתית המילה שמסמנת את האמפרסנד – *esperluette* – לא נתגלתה עד שמחזאי בלגי כתב מחזה ונזקק לה. המילה אינה באה בספרות היפה, ועל כן אינה באה גם במילונים המבוססים על הספרות היפה, אף על פי שהיא נמצאת בספרי לימוד ורגילה בשימוש יום-יומי.

הא' אירמאי: כל הסימנים טעונים שם עברי. שלחנו את הרשימה המלאה של הסימנים למזכירות האקדמיה בירושלים, ואפשר לראותה שם.

הא' פליקס: אינני חושב שצריך לשנות את המונח גג. אני מודע לכך שהגג הוא שטוח, וכשרצו לציין גג משופע במונחי ועד הלשון (נגרות תרפ"ח) קבעו גג צְרִיפִי. ובכל זאת אפשר לכנות את סימן המחשב הזה גג בלי לדקדק בצורת הגג.

הא' בר-אשר: לא נוח לי שעוקרים את שמות הטעמים ממקומם ומעבירים אותם למקום שאינם משמשים בו. זאת ועוד: שכחו פה שמחצית מעם ישראל או יותר אינם קוראים לטעמים האלה קדמה ואולה, אלא אולה גריש. עניין המתג מרחיק לכת עוד יותר: לא ייתכן להפקיע את המתג מתחתית האות ולהעלותו למעלה. אני חושב שצריכים להחזיר את המונחים האלה לוועדה לדיון נוסף.

הא' בלאו: מאחר שנתגלו קשיים במונחים האלה, אני מציע שהם יחזרו לדיון בוועד

המשותף. נדון שם במונח גג או בלשון חיטור שנאמר במקורו לגבי צורת האותיות; נצטרך להחליט אם כדאי להשתמש במונחי הטעמים, אף ששמותיהם אינם אחידים.

הא' בן-חיים: שאלת השימוש בשמות הטעמים היא שאלה עקרונית, והיא צריכה להידון במפורש. בימי ועד הלשון הייתה מגמה לעשות חילון לשמות הסימנים ולהביא אותם אל הקהל הרחב. עד היום משתמשים בשמות מרכאות כפולות וגרשיים שהם מסימני הטעמים. במילון התכניקה הראשון שנערך על ידי ביאליק, קבעו את השם ברזל קמץ למה שהיום נקרא ברזל טי; במהדורה השנייה חזרו לומר ברזל טי. גם האקדמיה קבעה מונחים רבים הגזורים מן השמות קמץ וסגול (כגון רתוך סגולים – רתכות תש"ך; חתך קמץ – חווק חומרים תשכ"ח). אני אצטער אם הדרך הזאת לא תימשך, אבל מכל מקום זו השאלה העקרונית ובה צריך לדון.

הא' בלאו: אנחנו עוברים למונחים מס' 4-5. מר בירנבאום, הסבר בבקשה את המונחים.

הא' בירנבאום: פרופ' דוד הראל ממכון וייצמן למדע פנה לאקדמיה לפני זמן רב והציע מונח חדש, מצוב, למה שנקרא באנגלית statechart. לדבריו המונח משמש בתחומים רבים, במערכות טכניות, אלקטרוניות, ארכאולוגיות וכלכליות. זאת הייתה ההצעה. לאחר כמה דיונים – וגם פרופ' אירמאי ולשכת חיפה היו מעורבים בהם – התקבלו ההצעות מצוב ותְרָשִׁים מצוב, והם מובאות עתה לאישור המליאה.

הא' אירמאי: לשכת ירושלים קיבלה את המכתב הזה והעבירה אותו לחיפה. התייעצתי עם חבריי בוועדה המכינה מילון למונחי בינה מלאכותית, משום שהמונח המוצע קרוב לתחום הזה, וההצעה הזאת נראתה לכולם. לא אוכל להסביר לכם את המושג המתמטי הזה; למעשה זה ניתוח מצבים בעזרת תרשימים מסוימים. הואיל וכבר משתמשים במילה מיצוב, כל הגופים אישרו אותה. המילה נגזרת מהמילה מְצָב.

הא' בלאו: ומְצָב לבדו איננו מתאים?

הא' אירמאי: לא, מדובר פה בניתוח בעזרת תרשים שבו נקבעים המצבים השונים. מיצוב הוא שם הפעולה.

הא' בלאו: אם יש שם פעולה, יש כמוכן פועל (מְצָב), אבל לנו די בכך שנקבע את המונח תְרָשִׁים מצוב, וכל היתר כבר נגזר מזה. state במקרה הזה אין פירושו מצב אלא משהו הקשור בתהליך השינויים של המצב. ברגע שנאשר את המונח ממילא קבענו כבר את שם הפעולה ואת הפועל.

המונח תְרָשִׁים מצוב אושר.

הא' בלאו: השאלה הבאה קשורה לדגש באותיות בכ"פ, והיא שאלת הפועל סבסד. מבחינה דקדוקית הבי"ת רפה ללא ספק. השאלה איך אנשים יבטאו את המילה היא כבר שאלה אחרת...

הא' רצהבי: יש תקדים ידוע – טלפן או טלפן. פרופ' קלוזנר היה טוען שיש להגות בפ"א דגושה, אבל התקבלה בציבור ההגייה בפ"א רפה כמו בצורה הלועזית. גם כאן אפשר לומר סבסד בבי"ת דגושה.

הצבעה

בעד סבסד – 19

בעד סבסד – 7

הוחלט שיש לנקד "סבסד" בבי"ת רפה.

הא' בלאו: השאלה העומדת לפנינו בעניין image היא זאת: בשביל הפועל to image – נקבע אצלנו דְמַת, אבל ההחלטה הזאת הייתה מבוססת על ההנחה שאין אומרים תְדְמִית אלא דְמוּת. אם נחליט על תְדְמִית במקום דְמוּת תעלה השאלה אם לקיים את הפועל התנייני דְמַת או ליצור פועל תנייני אחר, תְדְמַת הגזור מהמילה תְדְמִית.

הא' אירמאי: למילה image יש משמעים רבים מאוד במקצועות שונים, והם שונים זה מזה לגמרי. ראשית, ישנה כמובן המילה המקראית דְמוּת. מלבד זה בשעתו, בעת הדין במובחי הפסיכולוגיה, היו זקוקים למונח imagery, הקשור ב-image אבל מציין דבר אחר, ויש נקבע תְדְמִית.

בטכנולוגיה יש מושג שלישי: יצירת בְּבוּאָה על-ידי אמצעים אלקטרוניים. אלא שהשם כבואה מתאים למה שנוצר באמצעות גלי אור, וכיום אפשר להשתמש גם באמצעים אחרים: קרני חום, גלי קול (למשל לבדיקה של העובר בבטן האם), גלים מגנטיים או קרני רנטגן. למשמעות הזאת היה צורך בצורה שלישית, ולזה הוצע המונח דימות. תחילה הציעו לגזור מתְדְמוּת את הפועל תְדְמַת, אבל התברר שאין קשר בין המושג הפסיכולוגי המופשט ובין המושג בטכנולוגיה, שהוא פיזיקלי וניתן לראותו באופן תלת-ממדי באמצעים אלקטרוניים כגון הולוגרמות. משום כך הוצע שם שליש – דימות.

כעת מובאת לפנינו משמעות רביעית, ואני מבין שהכוונה היא למה שהציבור קורא תדמית, כלומר האופן שבו נתפסת אישיותו של אדם בעיני אנשים אחרים (או בעיני עצמו). המילה המוצעת, תְדְמִית, כבר משמשת אצלנו בכמה מילונים לציון 'שבלונה' וכדומה (כך במילונים: קדרות [תש"י], אפייה [תש"ד], מדידה [תשכ"ה], צילום [תשכ"ח], יציקה [תשל"ב], עבודה [תשל"ג], סרטוט [תשל"ד], מיקרואלקטרוניקה [תשל"ז] תפירה ולבוש [תשמ"ד]).

אבל הואיל ומדובר במקצועות רחוקים זה מזה, אינני רואה כל בעיה בכך שהמילה תשמש בשתי משמעויות שונות.

הא' פורת: הגב' שולמית הראבן ביקשה להכניס את המונח תדמית במובן image בפסיכולוגיה, מפני שלא מדובר בדמות של ממש אלא במה שנראה למטופל כאילו דמותו היא. לכן קראו לזה תדמית, כלומר דמות שאינה כן, מסולפת כביכול.

הגב' בהט: ההגדרה שלך מתאימה בדיוק לשימוש הרגיל בציבור במילה תדמית.

הא' גולדנברג: כדי להבין את השאלה לעומקה היינו צריכים לקבל רשימה של כל השימושים הקשורים ל-image כדי לראות באיזו מידה הם מתנגשים. צריך לשקול אם אפשר להשתמש במילה אחת לכמה משמעויות, אם אין התנגשות ביניהן, במיוחד אם כך המצב גם באנגלית.

הא' רצהבי: בשירת ימי הביניים יש דמות לילית המופיעה בחלומו של האוהב, והוא רואה את האהוב בחלומו. זוהי דמות לא ממשית. כשרצו לקבוע לזה מונח בשירת ימי הביניים, קבעו צָלֶם, והמקור לכך הוא התרגום של "לא תעשה לך פסל וכל תמונה" (שמות כ, ג) – תמונה היא דמות ופסל הוא צָלֶם. ברצוני להפנות את תשומת הלב לכך שכבר בימי הביניים עסקו בדמות שאינה ממשית; אבל אינני מציע לקבל את המילה צָלֶם, כיוון שגזרו אותה מן המילה פסל שבמקרא.

הא' מורג: האם אי פעם אושרה באקדמיה המילה תדמית במובן הרגיל של image?

הא' אבנר: המונח תדמית במובן הרגיל לא אושר באקדמיה. עד כמה הבעיה מסובכת אפשר לראות אפילו מן השימוש במילים הלועזיות בעברית: כשאנחנו מדברים על דמות פסיכולוגית אנו אומרים image באנגלית (אִימַג' במלעיל). כשאנו מדברים על אותה מילה כביכול בתורת הספרות אנו לוקחים אותה מן הצרפתית ואומרים image (אִימַאז' במלרע). לכן, למשל, בתורת הספרות בעברית אומרים דימוי ולא דמות. מכאן שהפיצול של המילה המערבית האחת למילים אחדות בעברית לא התחיל בתחום יחסי הציבור. כאשר הופיע המונח של בניית 'תדמית' נכונה או כוזבת לעיני הקהל, הייתה תחושה אצל דוברי עברית שלא הדימוי הספרותי ולא הדמות הכללית אינם מספקים את הצורך החדש, וכך נולדה בעיתונות המילה תדמית.

הא' אירמאי: יש פה סיבוך נוסף, הקשור דווקא בעברית. המילים דמות ותדמית באות מן השורש ד-מ-י. אולם השורש הזה משמש גם לציון מונחים שכלל אינם קשורים באימאג', כגון דמיון. באקדמיה נגזרו מן השורש הזה גם דמיות ודמה. כיוון שמילים רבות נגזרות מן השורש הזה רוב הצורות שניתן לגזור ממנו כבר תפוסות, ועל כן נאלצו ליצור צורות כמו תדמית, תדמות.

הא' בלאו: רבותי, נדמה לי שבעקבות הצעתו של מר גולדנברג אין לנו בררה אלא להעביר את הדיון לוועדה, ושם לנסות לראות מה תפקידם של האימאג'ים למיניהם ומה הן כל המילים המקבילות. כך נוכל לקבל הצעה שתהיה מבוססת יותר.

אני חושב שהוועדה המתאימה ביותר תהיה הוועדה למילים בשימוש כללי. מדובר בנושא שאיננו שייך למקצוע אחד, ויש שימושים של המילה הנמצאים על הגבול של מילים בשימוש כללי.

המונח הבא בדיון הוא שֶׁפֶע [של צורנים אטומיים] – abundance (of atomic species). אני מודה שלא הבנתי מדוע זה שופע ולא שֶׁפֶע. מר אירמאי בוודאי יסביר.

הא' אירמאי: שֶׁפֶע פירושו שיש הרבה מדבר מה, ואילו פה מדובר בגודל מספרי. בטבע ידועים כ-104 יסודות, המצויים ביקום כולו בגלקסיות ובכוכבים. על ידי בדיקת האור המגיע מן הכוכבים ועל ידי בדיקות אחרות, האסטרונומים עושים אומדן מהו התאחוז של כל יסוד ויסוד בטבע. המימן למשל הוא למעלה מ-80 אחוזים למאה. החמצן – כתשעה אחוזים למאה. יסודות אחרים מצויים פחות ופחות עד שמגיעים למספר עם זנב ארוך של אפסים. אין פה שֶׁפֶע ואף לא שכוחות, אלא ציון הכמות היחסית של יסוד מסוים בטבע.

הא' בלאו: מדוע שֶׁפֶע אינו מתאים? באנגלית, מילה אחת (abundance) משמשת בשתי ההוראות.

הא' אירמאי: העדפנו לא לתרגם את המונח מאנגלית, כי אנגלית היא שפה שהעם יוצר אותה, וכל אחד יוצר מונח לצרכיו מבלי להתחשב באחר. פועל אחד משמש גם כפועל יוצא וגם כפועל עומד. בעברית אנחנו מכניסים קצת סדר: כל המונחים שמציינים מידה או גודל הם במשקלים הסגוליים (קֶטֶל או קֶטֶל), ושֶׁפֶע מציינ ריבוי של דבר.

הא' בירנבאום: אם המונח מציינ את האחוז, למה לא ייקבע המונח תֶּאֱחֹז?

הא' אירמאי: תֶּאֱחֹז הוא percentage. כאן צריך מונח שמתייחס ליסודות הכימיים.

הא' בירנבאום: גם כשיגידו שופע איש לא ידע שמדובר ביסודות כימיים.

הא' אירמאי: האסטרונומים ידעו. אבל תֶּאֱחֹז היא מילה יותר מדי כללית. גם שְׂכִיחוֹת אינה מתאימה, כי שְׂכִיחוֹת היא frequency. זה מושג סטטיסטי מוגדר, וזה דבר אחר לגמרי.

הא' בלאו: אני מודה שלא הבנתי מדוע אתה נגד שֶׁפֶע...

הא' אירמאי: אני לא נגד. אני יכול להסתדר עם שֶפֶע ויכול להסתדר עם שופע. אבל אני מביא את עמדת הוועדה ואת עמדת בעלי המקצוע, ולדעתם חשוב שהמונח יהיה שופע.

הא' צרפתי: אם שֶפֶע אינו טוב, אינני יודע מה מתקנים על ידי שופע. ולגופו של דבר, אין פגם בשימוש בשֶפֶע לציון שכיחות נמוכה. אפשר לדבר על גובה נמוך ועל אורך קצר. אורך אינו מסומן. תמיד אפשר לשאול על חפץ כמה הוא ארוך, אפילו אם הוא קצר מאוד. גם שֶפֶע יכול להיות לא מסומן.

הא' מגד: שֶפֶע זה מצב סטטי. אולי עדיף לקבוע שֶפֶעה, שיש במשמעותה דבר זורם, דבר משתנה.

הא' אירמאי: המושג שאנו עוסקים בו אינו משתנה, הוא דבר קבוע.

הא' חזן: יש מילים שמשקלן משתנה: לפעמים משקלן קָטַל ולפעמים קָטַל. כך, למשל, רָבַע ורובע, וכך גם שֶפֶע ושופע. המילה שופע מצויה בלשונות היהודים. אם אנשי הוועדה מבקשים להשתמש בה אינני רואה סיבה להתנגד.

הא' פורת: המילה שֶפֶע (מלשון שיפוע) מצויה במילון למונחי הימאות (תש"ל), והיא מציינת מצב מסוים של הספינה במים (trim).

הא' ייבין: נדמה לי שיש הבדל בין אורך לשפע. אורך הוא מושג ניטרלי, וכשמדברים על אורך אפשר להתכוון גם לאורך קצר מאוד. אבל שֶפֶע והשֶפֶיע משמעם ריבוי. אם מדובר על שבריר של אחוז המילה שֶפֶע נראית לי לא מתאימה.

הא' קדרי: כיוון שמדובר על יחסיות ורוצים להשתמש בשורש ש-פ-ע, אפשר לומר שֶפֶע יִחְסִי.

הא' רצהבי: אם באים לחדש את המילה שופע, מוטב לחדש במקומה שֶפֶע בשני קמצים. אכן עזרא מעיר (בפירושו לקהלת) שהמילה שזבע היא טעות, וצריך לומר שֶפֶע.

הצבעה

בעד הצעת הוועדה, שֶפֶע	8 -
נגד	6 -

התקבלה הצורה "שֶפֶע".

הא' בלאו: המונח הבא לדיון הוא telematic. הוועדה מציעה לקבוע פשוט תקשורת ממחשבת ולדחות את ההצעות למונח קצר יותר, תקשוב או תקשבת.

הצבעה

בעד הצעת הוועדה, תקשורת ממחשבת - 18

הצעת הוועדה התקבלה.

ד.

הא' בלאו: נעבור לכמה מילים בשימוש כללי על פי ההודעה שנשלחה למליאה:

המילים שלהלן נתקבלו בישיבותיה האחרונות של הוועדה למילים בשימוש כללי, והן מובאות לדיון ולאישור בישיבת המליאה:

1. שנורקל (מכשיר נשימה לצוללים) - צנרן; הפועל: צנר; שם הפעולה: צנירה.
2. קאנטרי קלאב - מועדון שדה (הצעות אחרות שהועלו בוועדה: מועדון פּרָזי, מועדוןי, מועדון ירוק, פניון).
3. ויטראז' - חלון מסכית.
4. גיט לג - יעפת (הוועדה לא מצאה מילה טובה ממנה, אף על פי שדעת מקצת חברי הוועדה אינה נוחה ממנה).
5. קריקטורה - שנונית (היו"ר מציע לא לתרגם את המונח).

אני מציע להתחיל במונח יעפת, מפני שכולנו כבר יעפים. ההצעה הזאת ל-jet-lag כבר נדונה במליאה, והמליאה החזירה את המילה לדיון חוזר בוועדה (בישיבה קצ"ג-קצ"ד מיום א' בכסלו התש"ן; ראה זיכרונות האקדמיה ל"ה-ל"ז, עמ' 149-155). הוועדה דנה בה מחדש, ולא מצאה מילה יותר מייעפת, אף על פי שדעת מקצת חברי הוועדה אינה נוחה הימנה. מה דעתכם?

הא' מגד: מדוע נאמר פה שלא נמצאה מילה טובה ממנה? אני חושב שזו אחת ההמצאות היפות שהוועדה המציאה. המילה מצלצלת נפלא, ומזכירה גם את עפצף וגם את עיף.

הא' אנרמסון: בישיבה הקודמת הצעתי מילה שנמצאת במקורות, תונבא, וצורתה העברית יכולה להיות תונב. האם הוועדה דנה בה, והאם יש נימוק לכך שלא קיבלו את המילה שנמצאת במקורות פה? ומכל מקום אני מציע שלא לקבוע מילה בנימוק שהאקדמיה לא מצאה טובה ממנה. אני זוכר שלפני שנתקבלה המילה להיט היו כמה וכמה הצעות, עד שקמתי ואמרתי כי אם אי אפשר למצוא מילה יפה, נדחה את הדיון עד שנמצא. לא עברו הרבה חודשים עד שנמצאה המילה להיט והיא התקבלה.

הא' בירנבאום: כמזכיר הוועדה למילים בשימוש כללי רצוני להעיר שלא כתוב כאן שהאקדמיה לא מצאה מילה טובה. הוועדה לא מצאה! המילה jet-lag הועברה לוועדה לדיון חוזר, ועל כן חזרה הוועדה ודנה בה ולא מצאה מילה טובה יותר מַיְעָפֶת. הדיון חוזר עכשיו למליאה. אם תחליט המליאה לקבל את המילה – הרי נתקבלה; אם תחליט שלא לקבל, לא תיקבע שום מילה. יש הרבה חברים בוועדה שדעתם נוחה מן ההצעה.

הא' בר-אשר: סליחה, פרופ' אברמסון. הרי לא כתוב פה שהוועדה לא מצאה. כתוב שהיא לא מצאה טובה יותר מַיְעָפֶת, כלומר הוועדה חושבת שזו המילה הטובה ביותר.

הא' בלאו: רבותיי, אנחנו צריכים לבחור בין יַעֲפֵת ובין תונבא, ואני מעמיד את השאלה להצבעה.

הצבעה

- 16 – בעד הצעת הוועדה, יַעֲפֵת
3 – בעד תונבא (או מילה אחרת מאותו השורש)

התקבלה המילה "יַעֲפֵת".

הא' בן-חיים: יעפת זו דלקת?

הא' בלאו: זו דלקת חזקה מאוד, כמו רכבת...
לציון שנורקל, מכשיר הצוללנים, הוצעה המילה צַנְרָן. הפועל יהיה צַנַר ושם הפעולה צַנִיָּה.

הצבעה

- 12 – בעד המילים המוצעות –
נגד לא הצביע איש.

התקבלו ההצעות: צַנְרָן – שנורקל; הפועל צַנַר ושם הפעולה צַנִיָּה.

הא' בלאו: האם יש הערות על ההצעה מוֹעֲדוֹן שְׂדָה (קאונטרי קלאב)? אם לא, נעמיד את ההצעה להצבעה.

הצבעה

- בעד ההצעה - 14
- נגד - 5

התקבלה ההצעה מועדון שְׁדָה - קאנטרי קלאב.

הא' בלאו: לציון ויטראז' הוצע לקבוע חלון מְסִפִּית, בין בסמ"ך בין בשי"ן, זה איננו משנה. נדמה לי שזאת הצעה טובה.

הצבעה

- בעד המונח - 19
- נגדו לא הצביע איש.

המונח "חלון מְסִפִּית" נתקבל.

הא' בלאו: המונח האחרון שנעסוק בו היום הוא קריקטורה. ההצעה היא שְׁנוּנִית.

הא' אכנר: הוועדה דנה הרבה בקריקטורה וגם הזמינה לדיון קריקטוריסט ידוע, מר קריאל גרדוש (הוא "דוש"). בדיון אתו התברר לנו שהשנינה איננה הרכיב ההכרחי בקריקטורה, ואף איננה הדבר החשוב ביותר בה. חשובה ממנה הבעת עמדה על ידי קו. מובן מושאל של קריקטורה הוא עיוות. אם נקיים עכשיו דיון בעניין הוא יהיה לא רציני, אפשר לומר 'קריקטורה של דיון'.

הצִעְתִּי היא להשאיר את המונח הבין-לאומי הזה בעינו ולא לתרגמו כלל, כי יש לו משמעויות רבות, והשנינות איננה המשמעות החשובה ביותר ואף לא ההכרחית ביותר.

הא' בלאו: ובכן, שתי ההצעות העומדות לפנינו הן: קריקטורה ושְׁנוּנִית. פירוש הדבר: האם נקבע את המילה שְׁנוּנִית או שלא נקבע שום מילה ונמשיך להשתמש במונח הלועזי.

הא' בר-אשר: איך ייקרא האיש העושה קריקטורות? שְׁנוּנִית? שְׁנוּנָא?

הא' בלאו: דייה לצרה בשעתה.

הצבעה

- בעד שְׁנוּנִית - 3
- בעד השארת המונח קריקטורה - הרוב

הוחלט שלא לקבוע מונח עברי לקריקטורה.